

Звук

ТАКСА ПЛАТЕНА
22. II. 1940
ВАРНА

Седмичник за култура, изкуство, критика и общественост.

Обществената дейност въ всички-
тъ си видове е служба на народа и ка-
то такава тя тръбва да бъде безу-
словна честна, безкористна и пропита
съ идеализъм.

Народното добруване е върховенъ
законъ, на който тръбва до бждатъ
подчинени всички воли и стремежи.

(По случай отирибването на Нар. Събрание)

Повелята на времето

Отшумът очакваната отъ
нѣкои съ нетърпение Бъл-
градска конференция.

Работата на конферен-
цията се сведе къмъ напо-
няне и подсилване на ста-
ритъ съглашения и догово-
ри за запазване статуквото,
като въпросътъ за терито-
риалнитъ недоразумения оста-
на неразрешенъ.

И то днесъ, когато
грохотътъ на войната се чу-
ва отъ балканскитъ граници,
когато се руши изъ основни
зданието на несправедли-
витъ договори, когато се
преоценяватъ всички ценно-
сти, когато кипи върховна
борба за новъ редъ и нови
идеали въ живота.

Българскиятъ народъ е ми-
ролюбивъ. Той иска да жи-
вѣ въ миръ съ всички бли-
зки и далечни народи. Той
изпита на плещитъ си теж-
ка съ ждба и разорения, на-
празни геройства и разоча-
рования. Той знае, че въ ти-
таническата борба на вели-
китъ сили, малкитъ народи
сж, които плащатъ загуби-
тъ. И затова иска да бжде
далеко отъ огъня. Безъ да
забравя обаче нито за мо-
ментъ своитъ национални
идеали, своитъ мечти да ви-
ди подъ единъ покривъ
всичкитъ си синове.

Войната е още въ начало-
то си. Тя ще трае може би
съ години. Въ нейнитъ по-
жарища ще изгорятъ много
предсждци, ще се ро-
дять и закрепнатъ нови иде-
али. Защото народнитъ не
могатъ да бждатъ всѣки
двадесетъ години кървава
жертва на безумни управ-
ници. Страданията ражда
идеалитъ и борбата за тѣхъ.
Изъ пепелищата ще се ро-
дять нови разбириания и но-
ви осъществения, които
по-лесно ще разбератъ бол-
китъ и въжделенията на
всички народи.

Политически дневникъ Изтока и войната

При преценката, която се
прави за наличнитъ сили на во-
юващитъ, неотдавна се изтък-
на, че силитъ на съюзницитъ —
Англия и Франция, разположе-
ни на фронта при Мажино и
и Зигфридъ, ще бждатъ уве-
личени. Очакванитъ военни опе-
рации въ голѣмъ мащабъ на-
лагаха това. Като резултатъ:
започнаха да пристигатъ кон-
тингентни колониялни войски.

Въ сждото това време въ
Турция се появи ген. Вейганъ.
Първоначално мнозина смѣта-
ха, че неговото посещение не
е нищо повече отъ манифеста-
ция на англо-френско-турския
съюзъ, която ще се сведе до
куртоазни посещения на поли-
тически и военни ръководи-
тели. Генералъ Вейганъ, обаче,
не закъси да заяви, че му
предстои да се справи съ стро-
го опредѣлена задача, именно:
да сформира милионна армия
за защита интереситъ на съю-
зницитъ на изтока. Сформиран-
ето на армията започна съ
много бързо темпо и въ парал-
елъ съ други мѣрки, които
убедително идватъ да посочатъ
необикновено голѣмата загри-
женостъ на съюзницитъ за из-
тока, за тоя изтокъ, отъ който

е изгрѣла колониялната имъ
мощъ.

Впрочемъ въ основата на
днешната война сж заложени
противоречията на точно тия
интереси. Затова и много осно-
вателни сж предположенията,
че ако става въпросъ за раз-
ширение на войната, на първо
мѣсто трѣбва да се има пред-
видъ изтока.

Далечниятъ изтокъ отдавна
гори въ пожара на японо-ки-
тайската война. Нейниятъ край
е невидимъ още, може би точ-
но за това, защото къмъ Ки-
тай не сж насочени само по-
гледитъ на Япония. Тѣй наре-
ченитъ „копцесии“, за които се
споменава едва ли не въ всѣко
съобщение за бойнитъ дей-
ствия, сж фокусъ на голѣми
интереси, не само на европей-
скитъ колониялни държави, но
сждо и на Съединенитъ щати.
Отъ друга страна лозунга за
„свобода и независимостъ“ обе-
дишава отъ денъ на денъ все
по-голѣма частъ отъ китайския
народъ, чийто неограничени
възможности му вдхаватъ въра-
че, че осъществя успѣшенъ за-
вършекъ на борбата.

Отгласитъ отъ тая борба за
независимостъ прескачатъ пре-
дѣлитъ на Китай. А въ непо-
срѣдствено съседство е Индия
— короната отъ владенията на
английската империя. По на за-
падъ отъ нея сж независими и
полузависими страни, надъ кои-
то отъ години наредъ се е ус-
тановило политическо и иконо-
мическо влияние отъ страна на
Англия и Франция.

Съ неговото посрѣдство бо-
гатствата на тия страни се ви-
зватъ въ материалната мощъ на
Англия и Франция, които укреп-
ня въ ключоветъ на морски-
тъ патица — Гибралтаръ и Су-
ецъ, чертаятъ отъ години сжд-
бинитъ на свѣта.

На изтокъ, обаче, има и дру-
ги интереси — тия на Съвет-
ска Русия. Тя доказва готов-
ността си да ги защитава,

„Завой“

Методи Георгиевъ

Лодки

Прегледъ на печата

Подъ надсловъ „Съ книга и мо-
тика“ въ в-къ „Вечеръ“ П. Г. Зиг-
ковъ, пише:

Тринадесетъ вѣка български исто-
рически и народно-културенъ животъ!
Тринадесетъ вѣка, презъ които
българскиятъ народъ запази своето
славянско билие само чрезъ свѣтли-
ната на своята книга и чрезъ сил-
та на своята селска мотика.

Две български царства се издиг-
наха и паднаха презъ тия хиляди и
триста години. Тѣ се издигнаха мно-
го високо и паднаха много ниско,
поради хармонията и дисхармонията
между книгата и мотиката, поради
близостта и отдалечеността между
ръководна интелигенция и селско-
трудовъ народъ.

Днесъ млади и сръдцати пионери
проправятъ нови историч. патица
на третото българско царство. Нови
патица бѣмъ нова и много по-ща-
стлива българска сждба. За да сти-
гнатъ до такава сждба, тия нови
патица трѣбва да се насочватъ дру-
жно павъ отъ книгата и мотиката:
Да се насочватъ отъ единеніето ме-
ду духовния и ржания трудъ отъ
селото и града. Защото книга безъ
мотика е престъпна суета, а мотика
безъ книга е черна робия.

Затова, тежко му, който тръгне по
завойтъ на новата българска исто-

рия, безъ да си свѣти съ българска
книга и безъ да стисне здраво бъл-
гарската мотика.

Книга и мотика! Свѣтлина за бъл-
гарскитъ очи, топлина за българс-
ката душа, правъ павъ за българс-
китъ крака.

Затова свѣтлината и павътъ сж
обичани отъ всѣкого, а най-много
отъ българина. Неговата история му
е свидетелка за голѣмата му обичъ
къмъ книгата и мотиката. Ето я пър-
вата и далечна свѣтлина отъ книга-
та на Кирила и Методия, ето ги
неизгитъ понататъшни буйни пламени
обхванали цѣлата българска земя
презъ златния вѣкъ на Симеона, ето
я книгата на отца Паисия, че именно
раздухва стихийнитъ пламъци на
потиснатия български духъ, ето ги
книгитъ и копачитъ до тѣхъ мотики
на предосъбудителнитъ труженици
на духовното и материалното ни
творчество... Това сж голѣми фак-
ли изъ стрѣния павъ на българския
историко-националенъ устремъ.

Когато тия факли сж прѣска-
ли бѣлата свѣтлина на истината, правда-
та и любовта едновременно шедро ме-
ду всички българи отъ села и гра-
дове, тогава книгата и мотиката сж
бивали винаги въ единодѣйстви-
е сж ставали могщи лостове за духо-
вното и материалното величие на
българския народъ.

Когато тия факли не сж блестяли
еднакво шедро изъ всички български
стрѣки, тогава книгата е заприлича-
ла на запалена свѣца на скрита подъ
шиникъ, а мотиката се е обръщала
на хомотъ за робия.

Затова, вие, млади български пио-
нери, застанали на вѣрна стража
предъ портитъ на обновяващата се
България, зараво дръжте съ едната
си ржка българската книга, а съ
другата още по-здраво стиснете
българската мотика.

Тонко Бербатовъ

Горчива проза

УЛИЦАТА ГОВОРИ

Обичамъ да скитамъ изъ
улицитъ на голѣмитъ градове.
Вечеръ, когато възпламнатъ
електричитъ слънца и пѣстро-
цайтъния потокъ на живота
защуми и заклокоча, азъ, мал-
ко рудейче, се вливамъ въ об-
щата рѣка. Тихъ и непознатъ,
стѣпвамъ по разранената
грѣдъ на улицата и се вслуш-
вамъ въ нейната кога забавна,
кога бурна повѣстъ. А улицата
понтѣкога шепне, понтѣкога ти-
хо разказва, понтѣкога шумно
протестира. Услушвайте се ви-
наги, когато се разхождате по
улицата, услушвайте се, и вие
често ще долавяте нишкитъ
на нейния разказъ.

Веднажъ азъ чухъ гнѣвната
и изповѣдъ:

— Азъ помня и познавамъ
откоде човѣчкото падение и

величие. Азъ съмъ виждала
по моитъ паважи да се раз-
хожда любовта, позора, без-
умието и подлостта. Не вед-
нажъ топла кръвъ е описки-
вала моитъ камѣни, не вед-
нажъ презъ зимнитъ вечери
съмъ слушала жалния гласъ
на просяка, молящъ милости-
но. До насита съмъ подслуш-
вала лъжливи изповѣди и лю-
бовни обяснения. Азъ мога да
разпознавамъ тежкитъ стѣпки
на полиция отъ плахитъ стѣпки
на тия, които срещу нѣколко
десетолевки предлагатъ чара
на своята рано повѣянала мла-
достъ.

По моята каменна покривка
погребалната катафалка е от-
насяла къмъ града на мърт-
витъ много величия, много
жестоки тирани, показали се

като жалки страхливци предъ
студения ликъ на смъртта.
Азъ познавамъ много финан-
сови князе, които за една са-
мо нощъ се превръщаха въ
последни бедняци, но азъ по-
знавамъ и много бедняци, въз-
висили се до върховетъ на сла-
вата и властта, забравили
следъ това своето черно про-
изхождение.

Азъ слушамъ всѣка вечеръ
болкитъ и занкитъ на бедни-
тъ квартали. Познати ми сж
походитъ на тѣлпитъ, тропота
на конетъ, плушеноето на зна-
мената и звънтяна на шлагби-
титъ, друсици ме въ дни на
смутове и революции.

Азъ, която за хората съмъ
бездушна и каменна улица, но-
ся много човѣчно и милости-
во сърдце. Азъ страдамъ, бо-
ря се и живѣя съ възторжитъ
на многото. Азъ, улицата, има-
ща сърдце отъ камѣкъ и гър-

ди отъ пѣсыкъ и чакълъ...

Обичамъ да скитамъ изъ ули-
цитъ на голѣмитъ градове.
Обичамъ, тихъ и непознатъ,
да стѣпвамъ по разранената
улична грѣдъ и да слушамъ
тихитъ разкази и шумнитъ про-
текти на нейната измжчена
душа.

Магаре и овца

На една поляна пасѣха ма-
гаре и овца. Магарето, вдиг-
нало висококомѣрно глава, се
надсмиваше на овцата:

— Нѣма по-глупаво нѣщо
на земята отъ овцитъ. Васъ ви
доятъ, стрижатъ ви, а после по-
цѣли стада на кланица ви во-
дять! А какъ реагирате на
всичко това? Никакъ. Само съ
глупаво блѣне. Жалки, много
жалки сждества сте вие ов-
цитъ...

— Бяя — изблея овцата —
намерило се едно магаре да се
надсмива на овцитъ! Че има
ли на земята по-онеправдано
и по-беззачитно сждество отъ
магарето? По цѣлъ денъ гос-
подаритъ му го биятъ, товарятъ
го съ разни тежести, а следъ
като си свършатъ работата,
натирватъ го бодилъ да пасе.
У-у-хъ, магаре, —самото ти име
буди смѣхъ и съжаление.

— Да така е — тропна нерв-
но магарето —но ние магаре-
тата имаме това, което вие ов-
цитъ нѣмате —достойнство. Ние
имаме още размисълъ и сме
склонни къмъ дълбоки фило-
софски разсъждения. Но...
каква разбира една глупава
овца отъ философия!

— Наистина, много не раз-
бирамъ, но едно зная: азъ
съмъ овца, азъ съмъ проста,
но поне самаръ не нося...

Обсадната война и досадният ѝ усложнения

Прод. от бр. 20

Скжпа ли е модерната война по доказателствата на цифритъ? Народното стопанство и войната.

От друга страна да се победи със този вънос е необходимо той да се плаща преди всичко със износ, затова Англия възприе германския лозунг: „да изнасяме или да умираме“.

Най-после припомняйки, че след войната настъпва мирно време, Англия се реши да се приготви за него и за това си постави за цел, наравно с прѣвитъ военни цели, да овладѣе германскитъ външно-търговски позиции, въ разнитъ части на свѣта. По тоя начинъ прѣдъ английската външно-търговска политика отъ сегашно време, сѫ поставени твърде сложни задачи, които предполагатъ добре обмислена и още по-добре провеждана икономическа политика. Отъ какво жизнено значение за Англия е тоя въпросъ, показва фактътъ, че по него сѫ единоразно всички англичани. Списание „Икономистъ“ дава изразъ на това, като подчертава необходимостта отъ ясна и целесъобразно провеждана, икономическа политика. Долнитъ цифри даватъ представа за състоянието на английската външна търговия презъ време на днешната война. Въносътъ на чужди стоки въ Англия презъ месецъ Септември 1939 г., взетъ като база, изведнѣжъ се съкрати съ 1/3. Презъ м. Октомврий с. г. той се подобри, но далечъ не стигна обикновеното за Англия равнище: 61.8 милиона фунта стерлинги, презъ м. Октомврий 1939 г. срещу 79.96 милиона фунта стерлинги за съответнитъ месеци презъ миналитъ две години. Естествено е, не трѣбва да се изпуща изъ прѣвидѣтъ, че цифритъ на външната търговия сега растатъ за смѣтка на посочваното и на ценитъ на превозъ. Така напримѣръ показателитъ (индекситъ) за ценитъ на едро на най-важния сѣтовъ пазаръ — С. Шати отъ 113.7 въ началото на м. Септемврий 1939 год. сѫ се покачили на 121.7 въ края на Октомврий с. г.

Увеличението на въноса е нужно за Англия не само за покриването на текущитъ нужди на отбраната и стопанството, но за натрупването на запаси. Тоя натрупване сега не става, напротивъ „Икономистъ“ се оплаква, че Англия сега живѣе за смѣтка на по-рано натрупаната „маса“. Сега ние наистина живѣемъ отъ нашитъ

запаси, безъ да се гледа на постоянна агитация за увеличаването на тѣзи запаси. Тоя увеличаване обаче, е подъ знака на вѣроятността, защото нашата страна започна войната съ изключение на единъ два вида запаси въ по-малко отъ нормалното равнище. Ако сега, както може да се предполага, ние намаляваме своитъ налични запаси, вмѣсто да ги увеличаваме, ние можемъ да изпаднеме въ много голѣма опасност, когато надъ нашитъ острови ще надвисне истинска въздушна опасност.“ (Икономистъ—2.XII. 1939 г.).

Съ износъ работитъ стоятъ не по-добре, което е напълно понятно. Да се внесатъ презъ време на война излишни запаси, е много по-малка грѣшка, отколкото да се изнесе каквото и да бѣде, вънъ отъ прѣдѣлитъ на една воюваща страна. Английския износъ е поставенъ подъ една система на специални разрешения. Най-важното затруднение обаче, идва отъ тамъ, че се чувствувва недостига на сурови материали, за износнитъ клонове на индустрията. Въ това между другото лежи една отъ сериознитъ причини, която затруднява ликвидирването на безработицата въ Англия.

За характеризирването на английския износъ е достатъчно да се приведа следнитъ цифри за м. Октомврий на последнитъ три години: 1937 г.—47.2 милиона фунта стерлинги 1938 год.—42.6 милиона фунта стерлинги и 1939 г.—24.6 милиона фунта стерлинги. Тѣзи цифри показватъ много нагледно, какви дълбоки структурни и качествени промѣни сѫ настѣпили въ народното стопанство на Англия презъ първитъ месеци на войната. Тѣзи промѣни, ясно е, съвсемъ не показватъ нѣщо добро. Първата задача въ икономическата политика на едно правителство презъ време на война трѣбва да бѣде: колкото се може по-големъто обезвреждане (поглъщане) на лошитъ влияния на войната върху народното стопанство. Точно това не е разрешено въ Англия.

Икономическата политика на Англия, както и нейната икономическа мощъ сѫ се основавали въсѣкога на мѣстоположението ѝ — на островна държава държава, както и на силата на нейния воененъ флотъ. (следва 3 стр.)

Петъръ Стжповъ

Професионалистъ ли е истинския писателъ?

Ето единъ въпросъ, който възбужда писателскитъ срѣди. И често въ литературния печатъ се разисква за „писателтъ и неговата професия“. Даже, се стигна до тамъ, че въпроситъ около задачитъ на българския писателъ, за цѣлитъ на книжнината ни и значението на въздушенното изкуство, оставатъ на заденъ, второстепененъ планъ. Не веднѣжъ читателтъ е чувалъ оплакване, че нашитъ писатели не печелятъ достатъчно срѣдства, та да живѣятъ само отъ литературенъ трудъ. Упрѣкѣ се едновременно държавата и читателтъ, че не подготвятъ условия, които биха гарантирали писателтъ да се обвърне на професионалистъ.

Какъ се разбира „професионализъмътъ“ въ литературата?

Тоя ще рече, писателтъ да изкарва прехраната си изключително чрезъ литературенъ трудъ, т. е. да стане обикновенъ занаятчия. Тоя свой стремежъ той проявява на всѣка стѣпка, където му се отдалъ случай. Плати ли му се, тоговъ е да пише където и да е, за каквото и да е. Обръща се на машина за писане на стихове, разкази, статии, романи по поръчка и срещу хонораръ...

За насъ „професионализъмътъ“ не е творецъ, а обикновенъ занаятчия, който пише не отъ вътрешно възбуждане, не отъ напълнена жажда за творчество, не отъ силни нравствени, естетически и идейни побуди, но по чисто материални съображения. Така писателтъ става машина за производство по поръчка; а тѣ же работи въ зависимостъ отъ дената, които се предлага. И тоя нѣкогашенъ, може би, възбужденъ творецъ, загубва своята творческа свобода, волята полетъ на чувствата и идеитъ си, прекъсва сочинитъ извори на творческия си нагонъ, за да стане „професионалистъ-занаятчия“.

Каквито и да сѫ съображенията на тия, които мечтатъ писателтъ да тръгне по „професионална пътица“, немогатъ уреди установения човѣкъ въ разбиранията си за задачитъ на истинския народенъ писателъ, че литературата ни може да очаква разцвѣтъ, ако крѣта по тѣхъ.

Художественото творчество не е продуктъ на поръчки. То е изразъ на непринудени и висши духовни потици, които тлѣятъ въ душата на даровитъ творецъ.

Кой голѣмъ талантъ е оставилъ на поколѣния своитъ гениални произведения, които

да е написалъ за материални изгоди? Може би мнозина иматъ единъ готовъ аргументъ, че общопризнатитъ свѣтлови писатели като Зола, Дикенсъ, Киплингъ, Голсуорѣти, Синклеръ или Бернардъ Шоу, сѫ реализирали голѣми печалби отъ своята литературна дейностъ. Даже нѣкои отъ тѣхъ сѫ имали фантастични приходи. Но трѣбва веднага да добавимъ, че тѣ сѫ неизбѣженъ резултатъ на ценна и възбуждавана творческа дейностъ. Тия писатели не сѫ писали съ огледъ да печелятъ пари, а отъ вътрешни побуди и творчески огънь. Тѣхъ неможемъ да наречемъ занаятчи. Ако бѣха такива, сигурно не биха написали нищо друго освенъ баинали и студени книги по поръчка.

Голѣмниятъ и даренъ творецъ не се интересува отъ материални изгоди, които евентуално би му осигурили неговото творчество. Писателъ, който иска да каже нѣщо чрезъ перото си, нѣщо, което е вложено дълбоко въ душата му и напиратъ на се излѣзе чрезъ печатно слово, пише не съ огледъ на евентуални хонорари. Той чувствувва голѣма нужда отъ вътрешно освобождение и е нравствено задоволенъ само тогава, когато неговата мисль, чувства и идеи бѣдатъ поглѣнати отъ читателъ.

Дарениятъ писателъ е морално задоволенъ, следъ като е успѣлъ вѣрно и обширно да изрази въ творенията си художествени си идейни принципи.

Пѣкъ когато писателтъ е създавалъ своята творба, може да подири и получи следуюния му се хонораръ, като срѣдство, а не целъ на художника.

Ние смѣтаме, че талантливиятъ и възбужденъ творецъ трѣбва да смѣта за унижение да го наричатъ професионалистъ — занаятчия. Тѣхъ, които сѫ писали и пишатъ романи, стихове и повести за пари, никога не сѫ оставили следа. Обикновено гениалнитъ художници на перото пишатъ не да се харесатъ, а отъ своето възбуждане. Затова сѫ живѣли въ нищета, безъ да бѣдатъ заробени отъ студения металъ.

Нека споменемъ, че такива бедни и възбуждени трубадури на свободния писателскъ духъ сѫ били Шилеръ, Хайне, Балзакъ, Дюма, а у насъ — безсмъртниятъ поетъ Ботевъ.

Отъ тѣхнитъ творчески пѣтъ мнозина отъ насъ иматъ много да се учатъ.

Отъ поста

на „Завой“

За една критика

Прѣдъ насъ е брой 1 на издѣлния въ Верна вестникъ „Нова младежъ“. Между другото той съдържа и единъ критиченъ погледъ, който е хвърленъ къмъ „Съзли на сърдцето ми“ отъ новата звезда на българското литературно небе Г. Ив. (К. Н.) Критиката, подписана отъ Лиа Химъ (хм.) — Пловдивъ започва съ следното дълбокооткриващо откритие: „Малко сѫ ония наши поети, които умѣятъ да съчетаятъ социалното съ Божественото. Повече у насъ се дѣлятъ или на поети социалисти, които отричатъ Бога, или на поети вѣрващи въ Бога, които малко ги интересуватъ социални животъ.“

„А, гледай ти! А пѣкъ ние сме били толкова наивни и непростѣвени, като сме правили разлика между „социална“ и „социалистическа“. То да било едно и сѣщо! И сѣга, следъ тази поука, не ни остава нищо друго, освенъ да възкликнемъ: — Нещастна българска литература, творена отъ разни Ботеви, Яворовци, Дебелянови и тѣмъ подобни!“

Но за радостъ на критиката и за щастие на всицѣ на издѣлната книжка на новия поетъ Г. Ив. иде да запълни една възпикуща празнина въ нашата литература и да избистри хаотичнитъ ни понятия, защото тя е „нѣщо ново за всицѣ ни“. И какъ да не бѣде ново, когато специфичниятъ индивидуаленъ езикъ, символистичнитъ образи, силното чувство и силното упование и надежди у Бога за проблѣсъци (К. Н.), сѫ наистина нѣщо чудно и добре подредено.“

Изглежда, обаче, че тѣзи проблѣсъци най-малко сѫ проблѣснали у Лиа, защото тя иначе не би сервирала на читателитъ на „Нова младежъ“ следното езиково-мислово недомислие: „Израсль въ бури и стихии, почналь да твори (въ широкъ смисль) (презъ огънь) (трѣсилъ на много мѣста здрави устои) (тръгналь отъ Марсислѣзата и стигналь до отчаяние)!!! най-после този неспокоенъ духъ се въздига до Бога и т. н.“

Дежуренъ

Печатница

„К. А. Н. ЧО НИКОЛОВЪ“

Телефонъ 26-58.

Чу се за мигъ тревоженъ писъкъ на жена, дигна се прѣхъ около релситъ и трамвай №3 се закова на мѣсто. Отъ всицѣ страни се заплѣтиха любовитни.

— Какво стана?
— Моиче... подъ трамвая...

— Горкото!... Само ли се е хвърлило?...

— Не зная...

Тълпата, жадна за новини все повече и повече се увеличаваше. Дойдоха и стражари, разбѣсѣха околнитъ. Но любовитнитъ не преставаха да припяватъ.

— Такси! — заповѣда нѣкой.

Двама прикрѣтѣха измѣнната подъ трамвая девойка. Роклята ѝ — вълнена, тъмночервена — бѣше разкъсана на две, а по-силно напудреното ѝ лице, вече посинѣло отъ ударъ, течеше кръвъ. Тоя накарва мнозина да се извърнатъ ужасени. Настаниха и въ таксито, което мина тѣжно, сякашъ неговарено съ мъртвецъ, покрай мѣлчаливата стена отъ хора.

Въ болницата тя се бори цѣли дѣз дни. Продължително стѣнѣше и викаше. Не се знаеше кой ще победи — смъртъта или животътъ. На третия денъ настѣпи усложнението. Заспа тихъ, блаженъ сънъ. Затова не можеше да узнаежъ — коя е. Догедитъ не помагаша. Лицето ѝ бѣше затворено, като малката кожена чантичка, зарево стисната въ ржката ѝ. Въ чантичката намѣриха естивно четвъртико огледалце, басмена кърпичка, червило и петъ дулѣвки. Нищо повече. Обръщаха ѝ, търсѣха — Нищо.

На четвъртия денъ болната отвори очи и се заоглежда съ свѣтливо очудване. Снопъ утринни лъчи кръстосваха стаята, прорѣзваха синкавия лѣкъ въздухъ и се удържа о чистия подлъ. Кжде се намира? ... Нѣкъде високо и далече отъ хората... А изредно бѣлитъ ми-

Панчо Михайловъ

ВЪЗНЕСЕНИЕ

лосердни сестри, които се движеха леко и неусѣтно по пода, не сѫ ли ангели съ дълги пухести криле?

— Е, какъ е, сега по-добре ли сте? — отблизко я попита тихо нѣкой.

Отъ дуденения кошмаръ и кръвоизлиянието ти бѣше отслабнала и не можеше да се обвърне и да види кой е. Гласътъ повтори, — бѣше мекъ, приятенъ. Като вѣтрѣщъ я погали по лицето. Тя притвори очи и бавно, неусѣтно, потъна въ сребриститъ води на още по-големъто блаженство. По малкитъ ѝ устни детска усмивка потрепна нѣжно, като крило на пеперуда, и изчезна. Колко леко се диша тукъ — помисли си тя. Нѣма вече никогда да страда.

Като очисти всичкитъ си прѣгрѣшения отъ сърдцето — може би и тя ще стане единъ ан-

гелъ, такъвъ малькъ; кроткъ, милъ, съ сини очи и дълги свѣтли коси. Ще слиза често на земята и ще обикаля беднитъ квартали. Колко много скръбъ и унижения има подъ малкитъ схлупени икциони. О, тя знае, нали изстрада тамъ въ единъ разграденъ дворъ сѫ разхвърляни болкукъ, върху който ровѣха кокошкитъ.

Следъ смъртъта на баща ѝ мащехата не можеше да я търпи. Съ клевети и удари я пропѣди. Тя тръгна съ първия срещнатъ човѣкъ — нѣкъкъвъ пѣтуващъ агентъ на застрахователно дружество. Направи ѝ нови дрехи. Колко хубава изглеждала въ тѣхъ! Нѣколко дни само щастие, любовъ... После я остави въ единъ хотелъ и замина... Повече не го видѣ... По-късно се научи, че и съ други е постъпвалъ така. Но бѣше вече късно. Хо-

телтъ бѣше мръсенъ, съ изпокъртени стени и дървени стѣпала, мрачни влажни стѣнки, съ напукани избѣлѣли, винаги спуснати пердета. Съ държательтъ сѫ изкривеното си лице, остригътъ опуснати като на моржъ мустаци и подлитъ малки очи напълно отговаряне на полуразрушеното здание. Животътъ на тия жалки бедни моичета струваше толкова, колкото и едно шише хубаво червено вино. Рѣдко биваше трезвено и тогава само се караше съ прислугата, че го краде. Новата гостенка той прие съ радостъ, че бѣше необикновено млада и хубава. Потърна ржцетъ си отъ удоволствие...

Идваха много мъже и съ най-различни професии. Отначало тя плачеше, отхвърляше ласкитъ имъ. Какъвъ срамъ! Съзлѣтъ ѝ изгаряха въ огъни на грубитъ животински желания. После видѣ, че не е сама и — привикна, както другитъ... Сега тя една по една ще ги изтегли отъ калъта

НЕСПОКОЙНИЯТЪ ПИСАТЕЛЪ

(По случай 80 години от рождението на А. П. Чеховъ)

Малко преди смъртта си, Чеховъ казва, че ще бъде чужд още само седем години. Много трудно ни е да разберем днес, защо е мислел той така. Но едно е несъмнено: причината за тази Чехова неувереност в собственото му бъдеще се крие преди всичко във отношението към него на съвременниците му.

Академикът А. А. Суворинъ, напр., дава следния отзив за него: „Чеховъ е добър човек, но съвсем не умее да пише и едва ли някога ще се научи“. И този отзив се дава за Чеховъ, след като той бърше написане вече своята „Степъ“. Сега такъв отзив ни се вижда глупав, почти чудовищен. Но на такива отзиви Чеховъ се натъквал на всяка крачка. Голъмото напредничаво-либерално списание „Вестникъ Европы“ пише: „Хуморътъ и остроумието не са по силата на Чеховия талант“ — и то въ 1904 г., малко преди смъртта на Чеховъ.

Но тези отзиви бърха много груби и плоски и тъкмо това унищожаваше тяхното обществено влияние. Имаше друга критика — мека и добожелателна — много по-опасна от първата. Тази критика, разбира се, оценяваше таланта на Чеховъ по-горе от дарибата на Потапенко или Баранцевичъ, но самото изкуство на Чеховъ бърше считано от нея за третостепенно. Сжичътъ малки хора, сжичата дребножителска обстановка, нѣщо съвсемъ близо до натурализма и при това до обикновения, второстепенния, защото и натурализъм имало различни. Потапенко, например, бил единъ „скромненъ реалист“, а Чеховъ — сжщо скромненъ реалист, но съ малко поезия. Тази именно критика изглеждала за обикновения читателъ правдива, обективна и тя именно влияеше на последните критически отзиви на Чеховъ. Сигурно тукъ лежи разгадката на фразата: „мене че ме чатъ още седемъ години“.

Но минаха вече тридесет и пет години от смъртта на Чеховъ, а неговото име ни става все по сжбно. Новото време разкри съвсемъ другъ творчески обликъ за много велики художници, но особено дълбоко измени следсмъртната сджба на Чеховъ, като едни отъ най-необходимите и най-съвременни писатели отъ миналото.

Можемъ да се очудваме на

изкуството на Чеховъ да извлича красота отъ кой да е житейски суровъ материалъ, обаче въ много по-голяма степенъ трѣбва да се очудваме на това, че Чеховъ никога и никъде не подчиняваше своя писателски трудъ на чисто естетически задачи. Велико е изкуството на Чеховъ, когато преработва обикновения животъ въ красота, но още по-висше е неговото изкуство да подчинява тази красота на истината.

Художествеността у Чеховъ не отрича истината, а напротивъ е самата истина, той диша само чрезъ нея. У много голѣми майстори ту тукъ, ту тамъ виждаме отклонение къмъ изкуството, разбирано тѣсно естетически, отсѣжки на писателя въ полза на литературата. А Чеховъ, преработвайки реалния материалъ въ поетиченъ тъканъ, не украсява действителността, а само внася въ нея своето бистро, искрено чувство, своето дълбоко и правдиво разбиране на тази действителност. Така пламъкътъ на свещта, внесенъ въ стаята, само я осветява, безъ да я видоизмѣня и обезобразява.

Една отъ голѣмите задачи на Горки като критикъ се заключаваша въ това, че той най-добре и по-рано отъ другите, много преди руската революция, разбра истинския смисълъ на Чеховото творчество. Въ това време, когато критиката характеризираше Чехова като единъ най-деликатенъ милосърденъ братъ, който безъ да гледа собствената си болестъ, търпеливо бди до постелата на изнемощялото руско бюргерство; — въ това време Горки нарича книгите на Чеховъ неспокойни книги, които не даватъ на човека да спи, събятъ игли по леглото ми... И сжичиятъ Горки, отзовавайки се за новата книга на Чеховъ „Въ трапа“, най-мрачното му и сурово произведение, отбелязва все по-ясно звучащата въ Чеховото творчество „нота на бодростъ и любовъ къмъ живота“.

Твърдо и безпощадно говорѣше Чеховъ за тъмните факти на руския дореволюционенъ животъ. На никакви илюзии не се поддаваше Чеховъ. Не можеше да го измаматъ съ никакво външно спокойствие и благополучие, по простата причина, че той нѣмаше никакво желание да бѣде залъгванъ. Той всѣкога оставаше вѣренъ

(Следва 4 стр.)

Въ Хайдъ паркъ

Лжецаръ Станчевъ

Спокойствие и тука нѣма вече.

За всички ни настѣпватъ тъмни дни, афиши съ черни букви отдалече крещатъ тревожно своите новини.

Въвъ Хайдъ паркъ като мравки настѣпани, тѣлпигъ онѣмѣли сж сега.
Ораторъ на естрадата застаналъ, стърчи надъ тѣхъ съ издигната ржка.

Въ въздуха моторенъ шумъ ехти.

Гръй слънцето. Оратори говорятъ, съсь страхъ и ужасъ пѣлнятъ тѣ простора.
Народъ, кога ще заговоришъ ти?

Дали за тебъ, народъ, не е по-лесно за братски миръ на изтокъ и на югъ, ржка другарски да протегнешъ честно, а не така издигната въ юмрукъ?

Орачъ

Дими браздата като прѣсна рана, разровена земята черна грѣй, съсь тежкъ плугъ оре орачъ отъ рано, следъ него вѣтъръ жѣлти листи сѣй.

Земята ни отъ битки въ кръвъ обяна, презъ робски дни орачъ е младъ орачъ, и въ зори дождялъ другъ на смѣна за да оре отново пакъ до здрачъ.

Тѣй робството е преорано вече, съ коренъ е изровено отъ тукъ.
Ори, орачъ, отъ зори до вечеръ ори, ори съ слънчевия плугъ!

Какво че днесъ бръмчатъ аероплани въ лазуритъ, и че ехти новъ бой, ори, ори земята разлюляна, ще дойде миръ, свѣтътъ ще бѣде твой!

Миръ

Единъ врабецъ срѣдъ златни клони сгушенъ безгриженъ чурулика въ есенята, върви дете съ усмивка на уста и спира, пѣсенята му да послуша.

Шумятъ листа и бавно, бавно падатъ. Унесенъ въвъ своята любовъ, прегърнати минаватъ двама млади забравили живота ни суровъ.

И есенното слънце си припица надъ равнината де орачъ оре, безспиръ врабчето своята радостъ срѣча и сякашъ нѣма никога да спре.

О, тихъ покой надъ родните полета, до днесъ не съмъ те чувствувалъ така, цѣлъ тѣна въ тебъ съ тревога въвъ сърдцето съ безпомощно отпусната ржка.

Последни дни на миръ и тишина, задъ васъ отгредъ ни дебнатъ черни нощи, о, останете тука, грѣйте още надъ моята измжчена страна!

чистота между многото цѣфти и музика... Нека!

— Какъ сте? — пакъ за даватъ сжция въпросъ по-твърдо и настойчиво. И съсемъ, съвсемъ близу надъ ухото ѝ.

— Щѣ, оставете я да си почине, толкова е уморена тя, че...

— Отъ какво? — пита, небеснигъ гласъ.

— Отъ дългия пѣтъ, който минава всѣка душа.

— Но този пѣтъ никога ли не свършва?

— Никога!

— Тогавъ... бедните души!

Нѣматъ начало...

— Иматъ, началото имъ иде отъ безкрая.

— И отива?

— Пакъ тамъ.

— Значи, тѣ сж...

— Безсмъртни!

— Кой знае?

— Азъ!

— Кой си ти?

— Единъ ангелъ.

— А отгдъ знаещъ тия вѣчни истини?

— Отъ земята ги научихъ...

Всичко, което непрекъснато се повтаря, никога не умира. На празно се страхуватъ хората отъ смъртта... Въ сжщността си не сжществуватъ. Отъ страхъ тежкото очитъ си и не виждатъ живота... Повтарямъ — напразно...

И мълнаха за дълго. Чуватъ се пърхания на криле. Накаже ли замивава тия?

Може би има и други свѣтове, които обича Богъ!

По късно пакъ се обади небеснигъ гласъ:

— Нѣма ли да си похапете?

Чакъ сега тя се събуди отъ дългия несънуванъ сънъ. Нима и тука ще трѣбва да се подчини на временните земни закони — да се яде! Тогавъ и тука ще има прѣстъ, червенъ, край...

А какво говорѣха ангелитъ? Край! Може ли да се види краятъ — нейниятъ и на другитъ? Преди толкова го желаваше тя, но сега, когато го подследи съ тихата музика на постоянното, го отрече. Край!

— Добре, — и бѣлгиятъ ангелъ изчезна все така тихо, безшумно, както и се яви.

„Кой си ти?“ Единъ ангелъ!“ — тя ясно чу.

Ето: срѣдъ тѣхъ е — въ на цѣфнали градини при много свѣтлина, благоухания, музика и чистота!

Даетъ крила на прозоречъ сж широко разтворени и леко се поклащатъ отъ вѣтъра. Нѣкаква птичка непрекъснато чурулика. Нѣкой минава съ тѣхъ

КНИГОПИСЪ

Излѣзе отъ печатъ новата книга на нашия съгражданинъ и сътрудникъ на вестника — Коста Траяновъ — Хайдушкиятъ балканъ — лѣтеписъ. Препоръчваме книгата на нашитѣ читатели. Желаящитъ могатъ да си я доставятъ, като се отнесатъ до автора — К. Траяновъ-общината — Варна. Цена 25 лв.

Получиха се въ редакцията:

Животътъ на Исуса Христа отъ Чарлзъ Дикенсъ. Издава книгоиздателство „Братство“ — Севлиево — Цена 30 л.

Земя подъ слънце — стихове отъ Лжецаръ Станчевъ издание на книгоиздателство „Ив. Куомджиевъ“ — София. Цена 30 лв.

Обсадната война и досадитъ ѝ условия

(Продължение отъ 2-ра стр.)

Заслужава да се отбележи, че напоследъкъ въ областта на външната търговия, Англия започна да прилага системата на конвоирането. При нея керваните на търговските кораби плътуватъ подъ охраната на бойни параходи. Предимствата на тая система се свеждатъ до голѣма степенъ до това, че търговските параходи биватъ по вече предпазвани отъ германскитѣ торпили, отколкото ако плътуватъ сами. Трѣбва да се добави обаче, че конвойната система засжжнява извънредно много износъ, което безспорно се отразява на народното сѣпанство, за чийто смѣтъ ставатъ разходите по конвоирането. Въ подкрепа на горното идватъ и цифритъ отъ най-ново време, които показватъ голѣмо увеличение въ навлото, за морскитѣ превози, както и увеличението на застрахователните премии за морскитѣ застраховки.

Въ заключение трѣбва да добавимъ, че единъ отъ принципитъ на икономическата война се свежда до следното: покупката на стоки отъ чуждитѣ пазари трѣбва да става по цѣни по-ниски отъ тия, които би далъ противника. А продажбата на износни стоки трѣбва да бѣде на цѣни безусловно по-ниски отъ тия, които противника иска за износнитѣ си стоки.

Центитъ на вътрешния пазаръ, въ своето движение, естествено е че носятъ последи, цитъ отъ външната търговия отъ вноса и износа. А всичко това отъ своя страна обвива финансовия проблемъ на войната съ непродуктивна неизвестностъ, презъ която трудно прозиратъ добритѣ перспективи

— Не тичайте къмъ коледата, — ще имъ каже тя.

— Защо? — ще се учудятъ тѣ.

— Елате съ мене, пригответе съмъ ви по-добъръ животъ.

— По-добъръ животъ ли?

— Недовѣрчиво ще ѝ отвърнатъ тѣ.

— Зная, че сърдцето ви е наранено...

— Каква отъ това?

Мжката е създадена за човека, така както и самата небесна радостъ...

— Не тичайте къмъ коледата, животътъ е и предъ васъ, вжрте въ васъ.

— А ти защо го отне?

— Ти ли?... Чакайте!...

Дълго се бори съ себе си — да го направи или не? Накрая реши. И безъ това постепено загива, потъва, изчезва — изцапана, потна, сама...

Така поне наведнажъ. И по-малко ще страда. Ето, нѣма повече да ѝ се надсмива злото.

Минаватъ дни, седмици, година...

Раздаде всичко отъ душата си на свои и чужди.

И вече приемаше хладно всичкитѣ удари на хората. Душата ѝ бърше претърпнала, като ржка, която дълго на открито

и студено е работила. Обидака ѝ, гавръха се съ тѣлото ѝ, разжсакъ лицето, устнитѣ, гърдитѣ, гордостта, моминството ѝ... Накрая, унижена, убита — намрази цѣлия свѣтъ. Цѣлия! Искаше ѝ се да го разруши, но бърше малка, бедна, безсилина.

И посегна на себе си. Така е по-леко... А другитѣ, които останали задъ нея тамъ долу... Ахъ, тѣ сж толкова много!

Тя чува като на сънъ, че предпазливо се разтварятъ врати, нѣкой шепнѣхъ наблизу. Отдалече долита музика на много флейти. Да отвори ли очитъ си, когато знае, че на около е градина съ нацѣфнали дървета, огрѣти отъ слънцето? Безгрижни и весели се разхождатъ нейнитѣ сестри и си шепнатъ. Тукъ не бива високо да се говори. Защото и листата пѣватъ, а нѣкои — лениво полегнали на сънка — искатъ презъ мрежката на идващия сънъ да слушатъ. Нека. И тя ще лежи, потънала въ бѣлата

Редактор-стопанин Стоян Дичев Гл. ред. Д-ръ Кирил Йорданов

Театрална критика

Хора въ нyzинитѣ

драма въ 5 действия отъ И. Йефѣ

„Хора въ нyzинитѣ“ е драма на отчаянието, на крайния пeсими́змъ, породенъ отъ остриѣ икономически и социални противоречия въ днешното общество. Нyzинитѣ на това общество се представляватъ въ драмата отъ три проститутки, крадецъ-изнудвачъ, единъ беденъ студентъ и изпадналъ актьоръ-философъ. Въ всички тия герои, покрай натурализма на тѣхнитѣ всъднѣвни страдания, лъжа една босияшка топлата и добросърдечие, изразили се въ една романтика, много близка до Горкиевата

хуморъ се провиква хазайката му. А Муци, въ сжщия тонъ продължава: „Честъта е една дума, съ която си служатъ безчестнитѣ... Аристократъ съмъ, защото не работя“. Варга-актьоръ, съ патосъ заключава: „Да бѣгахъ отъ живота е страхъ... Животътъ е една голѣма сцена съ милиони изпълнители, въ която най-важни сж масовитѣ сцени“ — колко горчиви думи, но дълбоки истина. Но това сж само думи, думи на отчаяние, злѣхъ, протестъ и примирение, нито сле-

Л. Бербатова

въ „На дъното“. Но докато на босиящитѣ на Горки, примирението и отчаянието отъ живота бѣ естествена проява на тогавашния битъ, днесъ сжщитѣ тия отринати хора, които живѣятъ „петъ метра подъ земята“ не искатъ да се бясатъ и троятъ като героитѣ на Горки отъ миналия вѣкъ, а искатъ да победятъ трудния животъ, не чрезъ кражба и изнудвания, а посредствомъ съвсемъ други пжщища — човѣшки, благородни. За насъ, съвременнитѣ на толкова грижи и неволи въ всъднѣвнието, ни трѣбватъ по-свѣтли пжщища, искаме свѣтлитѣ лъчи на надеждата да огрѣва живота ни, колкото и да е мраченъ...

„Слѣшчото грѣе за всички ни, но до менъ не достига отъ този прозорецъ“ — говори съ болка единъ отъ героитѣ, обеднялия Ячнъ: „Любовта не е за беднитѣ“ — съ трагиченъ

Руси Радевъ

да отъ обществено съзнание, никаква надежда, нито единъ „положителенъ герой“. Единъ келни „нyzини“, въ чиято утайка плуватъ само лумпени, за които каточели никога нѣма да съмне. Единъ по-дълбокъ анализъ на драмата ще открие даже анти-обществени елементи.

Конструктивно „Хора въ нyzинитѣ“ страда отъ изкуствено монтираното III действие и слабо монтираното, дори непълно излизно V действие.

Режисьорътъ Николай Фолъ е използвалъ външнитѣ социални елементи — ефект и за една реалистична постановка, която се отличава съ една динамика, много напомняща филмовата. За това най-вече спомогатъ умѣло монтиранитѣ пантомими, следъ нѣкои отъ действията. Едно, че тѣ допълватъ художествената илюзия за разво̀я на действието, но и съ подобранитѣ сюжетно и отлич-

Художествениятъ репортажъ - новиятъ литературенъ видъ

Голѣмото, необикновено развитие на журналистиката, съ нейния стремежъ да бжде навсѣкжде, да види и да чуе всичко, за да може да обхване и най-малкитѣ прояви на живота, изтъкна на първа линия фигурата на репортьора. Това е оня неспокоенъ вестникарски сътрудникъ, който е вѣчно въ движение, на ловъ за новини отъ най-различно естество. Затова редакционнитѣ помѣщения го познаватъ по малко, отколкото бойнитѣ театри, или сждебнитѣ зали напирмѣръ. Той не се колебае да слѣде армии въ тѣхния победоносенъ походъ, както и не се страхува отъ негодитѣ, които трѣбва да изтърпи ведно съ отстъпващи войници. Неговото присъствие на преднитѣ бойни линии излага на опасностъ живота му сжщотѣй, както и участието му въ нѣкоя далечна научна експедиция. Той прѣвъ се отзовава на мѣстото, където сж се сблѣскали два влака и последенъ напуска нѣкоя публична екзекуция.

Репортажътъ стана непрекъснатъ изворъ, отъ който се стича обилненъ материалъ къмъ ненаситнитѣ колонии на вестника. Попадналъ, обаче, веднѣжъ въ ржщетѣ на хора, чийто перо се движи, преди всичко, отъ творчески нервъ, репортажътъ загуби характера на едно сухо хроникриране на фактитѣ и започна да гледа на тѣхъ само като на едно външно проявление на една проблема. Чрезъ тѣхъ тѣзи репортьори, надарени съ остра наблюдателностъ и въоръжени съ голѣмъ запасъ отъ знания, които не излюкватъ окрилящето ги въобра-

жение, се мжчатъ да стигнатъ до тѣхното невидимо съдържание, до ония пружини, които ги изтласкватъ на повърхността на живота. Всъднѣвнѣтото, подобно на развълнуванъ океанъ, изхвърля корабокрушения и останки отъ разбити кораби; тѣ чакатъ нѣкой да напише, проследи и почувствува тѣхния изстиятелъ пулъсъ. И този нѣкой е еднакъвъ даровитъ писателъ и темпераментенъ вестникаръ. Той не се задоволява само съ отражението въ огледалото на текущия животъ, а търси образитѣ, които даватъ следа отражение. Политически мжже, гениални престъжници, парлѣви жизнени проблеми преставаатъ да бждатъ за него статиченъ материалъ, а горящи фокуси, въ които се събиратъ лжжитѣ на хиляди възмодѣйстващи се причини и послѣдци.

По този начинъ отъ сухъ, скоропроходенъ отгласъ на факти и събития, репортажътъ се превърна въ литературенъ видъ, който за разлика отъ разказа получи името художественъ репортажъ. Художествениятъ репортажъ се приближава до разказа, но се различава отъ него главно по това, че не се придържа къмъ едно строго, последователно фабулиране. По отношение на формата той си запазва донѣкъде свободата на една динамична непоследователностъ, въ която, именно, се крие неговата сила да увлича.

Художествениятъ репортажъ изтъкна фигурата на репортьора отъ голѣмъ стилъ, какъ и репортьорътъ отъ голѣмъ стилъ създаде художественъ репортажъ. Неговитѣ трайни художествени и обще-

ствени ценности не можеха и не трѣбваше да останатъ загинаги само по страницитѣ на вестникитѣ. Затова и художествениятъ репортажъ се откъсна отъ тѣхъ и подиринката, оная форма, чрезъ която може по-дълго да говори на читателя, който го прие като нѣщо оригинално, ценно и започна да го търси. Репортажитѣ на Албертъ Лондъръ („Бѣлитѣ робини“, „При лудитѣ, и др.) сж толкова четени и преведжани, колкото и репортажитѣ на братята Жеромъ и Жакъ Таро, чийто общъ подписъ носятъ повече отъ тридесетъ тома. Проявилитѣ се преди години въ Германия Егонъ Ервинъ Кишъ („Der gaselle reporter“), който бѣ посрѣщанъ съ удобрение и нескрито възхищение, потвърди още веднѣжъ, че художествениятъ репортажъ ще стане единъ отъ най-живитѣ и ефикасни литературни видове.

Д-ръ Ст. Ив. Стояновъ

Неспокойниятъ писателъ

(Продължение отъ стр. 3)

на своята честностъ, да своята умрза и отрицание на всичко тѣмно и „назадничево“ въ живота. И именно силата на тази умрза и отрицание бѣха източницитѣ на Чеховия оптимизъмъ. Тѣ раждаха у Чехова мечтитѣ, всѣкога обрнати само къмъ бъдещето.

Много е писано по неяснотата на Чеховата представа за бъдещето. Това е вѣрно. Но въ тази неяснота нѣмаше никакво равнодушие. Огромното уважение къмъ бъдещето, и въ една дума, за рускитѣ условия, едно революционно бждеще, — го караше да отхвърли всѣкакви фалшиви идеали, всѣка лъжа, купувана на евтина цена програмностъ. Цѣлгто си творчество той подчиняваше въ сжщностъ само на една задача: да подготви човѣка за посрещане на това бждеще. И въ този неспрестаненъ стремежъ на Чехова да направи тези среща достойни, се заключаваше смисълътъ на неговото велико искусство.

Хората, за които Шекспиръ е единъ спокоенъ писателъ, Чеховъ ги считаше за безнадежни. Тѣзи безнадежни хора искаха и Чехова да направятъ единъ спокоенъ писателъ. Но като ни разкри цѣлата неспокойностъ на неговата поезия, новото време постави Чехова въ редицата на най-великитѣ писатели въ свѣтовната литература.

Четете в. „Завой“

Г. В. Гочевъ

ди стъпки по пѣска. Хрустятъ малкитѣ камѣчета, притиснати отъ тежестта.

Остро, предизвикателно се звѣни — нѣкого викатъ на телефона.

— Ало-о! Да, болницата... Какво има?

Плузалъ презъ въздушнитѣ тръби на която протичатъ стѣнания.

— Отровила се... съ хининъ?... Докорътъ излѣзе, излѣзе! Да! Излѣзе... че да не се е тровила... искала е... — и нервно тросватъ слушалката.

Дзѣн! — металически въздъхна тя. Пакъ се чуватъ стѣнания. Нѣкоя невидима ржка разтваря врата на страданието и болката — свита, блѣда, измжчена — се промжква въ стаята. Тя ходи отъ легло на легло и слзга огнената си ржка по челото на всѣки раненъ. Стѣнанията се увеличаватъ, сливатъ се въ едно, шумятъ като машина, на която всичкитѣ колелета сж пуснати въ дви-

жение. Колко бързо се въртатъ! И неочаквано — шрасъ! — сплитъ изведнѣжъ. И подъ всѣко колело има по една наранена глава. Писъци, хора, но силки и — всички въ болницата... Наранени, отровени, сакати, обезобразени.

Ето, тя не е напуста на земята — никога. Това е било само сънъ — лекъ, топълъ като пролѣтенъ вѣтрѣцъ, съроводенъ съ музика по листата. Отъ мжжа и се доплака и силно натисна превръзката, за да слѣде двѣтъ болки...

Сега слѣдъ седмица-две, най-много, ще трѣбва да се върне при беднитѣ и гладни момичета, при пиянитѣ мжже, вмирисани на лукъ, потъ и развалени зѣби. Не, повече нѣма да имъ позволи. Никога! Нали отъ нея зависи!

Тя знаеше, бѣше чула, че ще дойдатъ хора отъ полицията, да я разпитватъ.

— Откъде е и защо така безразсѣдно е разсипала живота си...

Но ще ги излъже или по-добре е да мълчи. Насилила никога не се отваря уста. Ето го споднитѣ е вече до леглото й: съ брада и златни очила, Разтваря чантата си и изважда дѣнѣкви предварително разграфени листа. Докато подостъргъ молива си. Оканетъ съ вѣрижка за жилетката му, той само слѣдъ друго като на шегъ й поднася:

— Родителѣ?... Нѣмате... А мащехата?... Тя не ви обича?... Защо? Законътъ й дава право на собственостъ върху децата... Ахъ, моля ви се, оставете, законътъ не е създаденъ само за слабѣитѣ... Лжжете се... Отъ какво се прехранявате?... Работите вечеръ... Нощниятъ трудъ е забраненъ, но какъво да се прави... тогава сж свободни мжжете... А не ви ли е страхъ, какъ да каже, отъ зараза? Тя само хапе долната си уста и не отговаря. Все повече и повече мракъ се спуска наоколо й.

— Отъ кога упражнявате това, какъ да каже, занаятъ?... Отъ три години. Не може да бжде. Че вие нѣмате повече отъ шестнайсетъ... Виджате ли? Тогава безъ три... Да нѣмате грѣшка?... Хайде, припомнете си... За колко нѣбша така се лжже човѣкъ въ живота, все си представлява това, което си иска... Хайде, — и той отпусна галено лѣвата си ржка върху откритото закржлено рамо.

Почувствува, че премина нѣкакъвъ страненъ токъ по тѣлото й. Нали сжщо така, какъто правятъ ония, пиянитѣ мжже, които по-късно — ной знае защо — се разявяваха, хлѣпка като животни и оставяха по тѣлото й сини петна. Сарѣ главата си въ възглавницата и заплака.

— Оставете ме не искамъ да се върна.

— Кжде? — я запита господинътъ съ очилата.

— Тамъ.

— Кжде тамъ, не разбирамъ?... Направно се влчунувате... Какжете?

— Нѣма да ви кажа... не искамъ... — и пакъ се залѣ въ плачъ.

Зашепнаха: да я оставятъ на мира, донато се успокои напълно и забрави миналото, себе си.

И тогава наново ще почне мжчението, разпятието...

— До виджана, господине! Тя не му отговори.

Минаха още три дни — успокоението не идваше. Защо ли? Отъ какво бѣше направено нейното сърдце! И още три, и още три...

На десетнадесетия денъ я изписаха. Навлече бавно позакърпената вмирисана на карболъ дрѣха и тръгна замислена, убита.

Този пжжъ бѣше твърдо решена да отиде срѣдъ ангелитѣ.